

۲۰۷

گنجینه

گزیده بیانات آیت الله مظفری

خطبه‌های نماز جمعه ۱۰ اسفندماه ۱۴۰۳

سازمان مجامع قرآنی

نشریه ذکر جمعه
با هدف انتشار گزیده بیانات
ائمہ جمعہ قزوین در خطبه‌های نماز
جمعه، هر هفته به صورت الکترونیکی از
طریق شبکه‌های اجتماعی ستاد نماز
جمعه منتشر می‌گردد.
لازم به ذکر است متن بیانات ائمہ
محترم جمعہ، با حذف و اضافات و
ویرایش همراه است و سعی شده
است جهت مطالعه و بهره‌جویی
هرچه بهتر مخاطبین گرامی، اهم
محورها ارائه گردد.

خطبه اول

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا حَبِيبِ إِلَهِ الْعَالَمِينَ أَبِي الْقَاسِمِ
الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الْأَطْيَبِينَ الْأَطْهَرِينَ
الْمُنْتَجِبِينَ سَيِّمًا بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ عَجَّلَ
اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ.
أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ.

توصیه‌های حضرت امام رضا علیه السلام در آستانه ماه رمضان

خودم و همه شما عزیزان، برادران و خواهران
گرامی را به رعایت تقوای الهی در زندگی توصیه و
سفارش می‌کنم. در آخرین جمعه از ماه معظم
شعبان به سر می‌بریم. به همین مناسبت، به
روایتی اشاره می‌کنم که مرحوم شیخ صدوق در
کتاب شریف عیون اخبار الرضا علیه السلام نقل فرمودند.

مرحوم میرزا جواد ملکی تبریزی هم در کتاب شریف المراقبات این حدیث را آورده‌اند:

عَبْدُ السَّلَامِ بْنِ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ لِي: «يَا أَبَا الصَّلْتِ، إِنَّ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَهَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْهُ. فَتَدَارِكُ فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ تَقْصِيرَكَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ وَعَلَيْكَ بِالْأَقْبَالِ عَلَى مَا يَعْنِيكَ وَتَرِكَ مَا لَا يَعْنِيكَ وَأَكْثِرْ مِنَ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَتُجِبْ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكَ لِيُقْبَلَ شَهْرُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَأَنْتَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا تَدْعَنَّ أَمَانَةً فِي عُنُقِكَ إِلَّا أَدَّيْتَهَا وَلَا فِي قَلْبِكَ حِقْدًا عَلَى مُؤْمِنٍ إِلَّا نَزَعْتَهُ وَلَا ذَنْبًا أَنْتَ مُرْتَكِبُهُ إِلَّا قَلَعْتَ عَنْهُ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ فِي سِرِّ أَمْرِكَ وَعَلَانِيَتِكَ ﴿... وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾^۱ وَأَكْثِرْ مِنْ أَنْ تَقُولَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ 'اللَّهُمَّ إِنَّ لَمْ تَكُنْ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا

۱. اشاره به آیه ۳ سورة طلاق: «وَيُرْزَقُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا». ترجمه: از جایی که فکرش را نمی‌کند، به او روزی می‌دهد. هر که به خدا توکل کند، او برایش بس است. خدا خواست خود را به کرسی می‌نشانند. البته خدا برای هر چیزی اندازه‌ای گذاشته است.

فِي مَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاغْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ،
فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُعْتِقُ فِي هَذَا الشَّهْرِ رِقَابًا
مِنَ النَّارِ لِحُرْمَةِ شَهْرِ رَمَضَانَ»^۱.

از جناب ابوصلت هروی، خادم امام رضا علیه السلام، نقل است که
عرضه می‌دارد: در چنین روزی، روز جمعه آخر ماه شعبان، بر
وجود مقدس علی بن موسی الرضا (علیه آلا فالتحیة والثناء)
وارد شدم. حضرت علیه السلام فرمودند:

«يَا أَبَا الصَّلْتِ، إِنَّ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَهَذَا
آخِرُ جُمُعَةٍ مِنْهُ. فَتَدَارِكُ فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ تَقْصِيرَكَ
فِي مَا مَضَى مِنْهُ»

بیشتر روزهای ماه شعبان سپری شد. امروز هم
که جمعه آخر ماه شعبان است. پس در چند روز

۱. عبدالسلام بن صالح هروی مروی گفت: در روز جمعه آخر ماه شعبان خدمت حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام رفتم. فرمودند:
«ابوصلت، بیشتر ماه شعبان گذشت و این جمعه آخر آن ماه شریف است. پس در طول این ماه هرچه در عبادت کوتاهی کرده‌ای،
در باقی مانده این ماه جبران کن. لازم است به امری که برایت مهم است و منفعتی به حالت دارد روی بیاوری و اهتمام بوزی و آنچه
مهم نیست ترک کنی. زیاد دعا و استغفار کن و قرآن را تلاوت کن و از گناهان خود توبه کن تا وقتی ماه خدا به تو رو می‌کند، در برابر
خدای متعال خلوص داشته باشی و از مخلصان باشی. هر امانتی در گردن خود داری ادا کن و اگر کینه‌ای در قلب خود جای داده‌ای
بیرون ببر. هرگاه قصد ارتکاب گناه داشتی، حتماً خود را از آن بازدار. از خدا پرهیز کن و در امور پوشیده و آشکار خود بر او توکل کن؛
هرکه به خدا توکل کند، او برایش بس است. خدا خواست خود را به کرسی می‌نشانند. البته خدا برای هر چیزی اندازه‌ای گذاشته
است. این دعا را در باقی مانده این ماه بیش از هر چیزی بخوان: 'خدایا! اگر در این مدت که از ماه شعبان گذشته ما را نیامرزیده‌ای،
در مدتی که از این ماه مانده ما را بیامرز.' چراکه حق تعالی در این ماه، به حرمت ماه مبارک رمضان که متصل به این ماه است،
بسیاری از بندگان را از آتش آزاد می‌کند» (عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۵۱؛ (المراقبات، ص ۱۵۱).

باقی مانده از ماه شعبان، تقصیرها و کوتاهی‌های روزهای گذشته را جبران کن.

سپس حضرت علیه السلام برای جبران تقصیرها و کوتاهی‌های گذشته، حدود ده توصیه به جناب ابوصلت فرمودند. طبعاً این‌ها سفارش‌های حضرت علیه السلام به همه شیعیان و پیروان و دل‌دادگان ایشان از جمله بنده و شماست:

«وَعَلَيْكَ بِالْإِقْبَالِ عَلَى مَا يَعْغِيكَ وَتَرْكِ مَا لَا يَعْغِيكَ»

اولین نکته‌ای که حضرت علیه السلام سفارش می‌کنند این است که در این چند روز باقی مانده، به کارهایی پرداز که فایده‌ای برای تو داشته باشد. کارهای بیهوده و بی‌فایده را که وقت را می‌گیرد و هیچ بهره‌دنیوی و اخروی برایت ندارد، کنار بگذار و حذف کن. اگر دقت کنیم، می‌بینیم از این دست کارها در زندگی‌های ما کم نیست. گاهی چند ساعت از وقتمان را در فضای مجازی، پای برخی فیلم‌ها و سریال‌ها می‌گذرانیم که هیچ چیز هم از آن در نمی‌آید. [حضرت علیه السلام] می‌فرمایند کارهای بیهوده و بی‌فایده را حداقل در این چند روز، از زندگی‌ات حذف کن. کارهای مهم‌تری داری که باید به آن‌ها پردازی.

«وَأَكْثَرُ مِنَ الدُّعَاءِ»

در این چند روز باقی مانده، زیاد دعا کن. ما مؤمنان به مهمانی خدا در ماه مبارک رمضان دعوت شده ایم. وقتی به مهمانی دعوت می شویم، مختار هستیم و می توانیم دعوت میزبان را اجابت یا رد کنیم. پس، همه کسانی که ماه رمضان را درک می کنند، لزوماً مهمان خدا نیستند. ما باید این دعوت را اجابت کنیم و به این مهمانی وارد شویم. ورود به مهمانی خدای متعال در ماه مبارک رمضان توفیق می خواهد و حصول این توفیق بدون دعا صورت نمی گیرد. لذا [حضرت علی^{علیه السلام}] فرمودند: در این چند روز زیاد دعا کن. برای استفاده از مناجات شریف شعبانیه که برای این ماه عزیز وارد شده است، چند روز بیشتر فرصت نداریم.

«وَالِاسْتِغْفَارِ»

زیاد استغفار کن. معلوم می شود این ها برای ورود به مهمانی خدا به انسان کمک می کنند. استغفار یعنی از خدای متعال بخواهیم خطاهای ما را جبران کند

گزیده بیانات آیت الله مظهری در خطبه‌های نماز جمعه | ۱۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

و بپوشاند تا ما آبرویی پیدا کنیم و با آن آبرو وارد مهمانی خدای متعال شویم.

«وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ»

این چند روز زیاد قرآن تلاوت کن. تلاوت قرآن به انسان نورانیت می‌دهد، گناهان انسان را می‌ریزد و موجب انس بیشتر با کلمات نورانی خدای متعال می‌شود.

«وَتُوبِ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكَ لِيُقْبَلَ شَهْرُ اللَّهِ إِلَيْكَ
وَأَنْتَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»

در این روزها و ساعات باقی مانده از ماه شعبان، از گناهان و معصیت‌های توبه کن. این کارهایی که گفتم انجام بده؛ تا ماه رمضان در حالی به سراغت بیاید که تو خودت را برای خدا خالص کرده باشی و آماده مهمانی ماه خدا باشی. این‌ها توصیه‌ها و سفارش‌های علی بن موسی الرضا علیه السلام است.

«وَلَا تَدْعَنَّ أَمَانَةً فِي عُنُقِكَ إِلَّا أَدَيْتَهَا»

دیگر سفارش حضرت علیه السلام این است که اگر امانتی بر

دوش تو قرار دارد، در این روزها و ساعت‌های باقی‌مانده، امانت‌ها را بپرداز. چه امانت‌های الهی و چه حق‌الناس، خمس یا زکاتی که بر عهده داری و نپرداخته‌ای، امانت‌هایی از دیگران پیش تو است، قرضی که گرفته‌ای و باید ادا کنی، در این روزها و ساعت‌ها بپرداز و ذمه خودت را بری کن. معطل نکن. امروز و فردا نکن.

«وَلَا فِي قَلْبِكَ حِقْدًا عَلَىٰ مُؤْمِنٍ إِلَّا نَزَعْتَهُ»

دیگر سفارش امام رضا علیه السلام این است که در این روزها، دلت را از هر کینه‌ای به هر مؤمنی خالی کن. دلی که کینه مؤمنی در آن قرار گرفته باشد، نمی‌تواند ظرف معارف الهی در ماه مبارک رمضان باشد. دلت را صاف کن و بندگان خدا را ببخش تا خودت هم مشمول مغفرت و رحمت الهی قرار بگیری.

«وَلَا ذَنْبًا أَنْتَ مُرْتَكِبُهُ إِلَّا قَلَعْتَ عَنْهُ»

اگر خدای ناکرده مبتلا به معصیتی هستی، در این روزهای باقی‌مانده از ماه شعبان، خودت را از آن گناه جدا کن و از آن معصیت خلاص کن.

گزیده بیانات آیت‌الله مظفری در خطبه‌های نماز جمعه | ۱۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

«وَاتَّقِ اللَّهَ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ فِي سِرِّ أَمْرِكَ وَعَلَانِيَتِكَ»

حدود و حریم الهی را در زندگی خودت رعایت کن و اهل تقوا باش. چه در ظاهر، در گفتار و رفتار خودت؛ چه در باطن، در دل خودت؛ اهل توکل باش. در گفتار بگو: «توکل بر خدا.» حقیقتاً هم امیدت به خدا باشد و عملت هم تصدیق‌کننده گفتارت باشد؛ تا همه بدانند تو اهل توکل هستی و امیدت همواره به خداست، نه به دیگران.

﴿...وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿﴾

سپس امام رضا علیه السلام به این آیه شریف استناد فرمودند که خداوند می‌فرماید: کسی که بر خدا توکل کند، خدا برای او کافی است. خداوند کار خودش را به خوبی انجام می‌دهد. خداست که مسبب‌الاسباب است و اگر خدای مسبب‌الاسباب چیزی را بخواهد، اسباب آن کار را هم فراهم خواهد کرد.

«وَأَكْثَرُ مِنْ أَنْ تَقُولَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ
 'اللَّهُمَّ إِنَّ لَمْ تَكُنْ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا فِي مَا مَضَى مِنْ
 شَعْبَانَ فَاعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ»

توصیه پایانی حضرت علیه السلام این است که در روزهای باقی مانده از این ماه، این ذکر را زیاد بر زبان جاری کن؛ ذکری که همه با آن آشنا هستیم: «خدایا! اگر تاکنون در این ماه معظم شعبان ما را نیامرزدی، در این روزهای باقی مانده از ماه شعبان، ما را مشمول رحمت و مغفرت خودت قرار بده».

«فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُعْتِقُ فِي هَذَا الشَّهْرِ رِقَابًا
 مِنَ النَّارِ لِحُرْمَةِ شَهْرِ رَمَضَانَ»

خدای متعال در این ماه شعبان، بندگان را که مستحق دوزخ و عذاب الهی هستند، از آتش جهنم آزاد می کند و از دوزخ نجات می دهد. ماه رمضان نزد خدای متعال آن قدر محترم است که خدا پیش از ماه رمضان، عده ای از بندگان را مشمول مغفرت خودش قرار می دهد تا بندگان بیشتری از برکات و فیوضات ماه رمضان بهره مند شوند.

طلب توفیق الهی برای ورود به ماه رمضان

خدایا! اگر در روزهای گذشته از ماه شعبان ما را نیامرزدی، در روزهای باقی مانده، همه ما را مشمول مغفرت خودت قرار بدهد.

بارالها توفیق ترک معصیت، تلاوت فراوان قرآن و دعا و عمل به توصیه‌های آقایمان امام رضا علیه السلام را به همه ما عنایت بفرما.

بارپروردگارا! هرچه بر عمر ما می‌افزایی، بر علم، ایمان، معرفت، تقوا، قرب و نزدیکی ما به خودت بیفز. خداوندا! توفیق ورود به میهمانی خودت در ماه مبارک رمضان، بهره‌مندی حداکثری از برکات و فیوضات ماه مبارک و درک شب قدر را به همه ما کرامت بفرما.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾.
صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

خطبه دوم

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ وَالشُّكْرُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
سَيِّدِنَا حَبِيبِهِ وَنَجِيِّهِ أَبِي الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ الْأَطْيَبِينَ الْأَطْهَرِينَ الْمُتَجَبِّينَ سَيِّمًا عَلِيٍّ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ
سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ
شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَعَلِيَّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ
وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ
وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكََاظِمِ وَعَلِيَّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا
الْمُرْتَضَى وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ وَعَلِيَّ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْهَادِي وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ وَالْحُجَّةِ الْقَائِمِ
الْمَهْدِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.
اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيِّكَ الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ
وَعَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا
وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُشْكِنَهُ
أَرْضَكَ طَوْعًا وَتَمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا.

دعوت به تقوا

مجدد خودم و همه شما عزیزان، نمازگزاران نماز جمعه، برادران و خواهران گرامی و همه کسانی را که صدای بنده را می‌شوند، به رعایت تقوای الهی توصیه و سفارش می‌کنم که بالاترین ذخیره ما برای سفر برزخ و قیامت است.

مناسبت‌های هفته

در هفته‌ای که گذشت، چند اتفاق مهم افتاد که به آن‌ها اشاره می‌کنم:

دومین دوره مسابقات قرائت‌های تقلیدی در قزوین

دومین دوره مسابقات قرائت‌های تقلیدی برای نوجوانان، در روزهای شنبه، یکشنبه و دوشنبه، چهارم تا ششم اسفند در شهر ما قزوین و در امامزاده حسین علیه السلام برگزار شد. از مسئولان عزیز و محترم سازمان اوقاف و امور خیریه کشور، همچنین اداره

اوقاف استان برای برپا کردن این همایش و مسابقات قرآنی تقدیر و تشکر می‌کنیم که انصافاً بسیار فاخر و وزین برگزار شد.

امروزه جامعه ما، به‌ویژه جوانان و نوجوانان ما، به انس با قرآن کریم با همه مراتب آن، [یعنی] قرائت قرآن، حفظ قرآن، تفسیر قرآن و نهایتاً عمل به معارف قرآن، بیش از هر زمان دیگری نیاز دارند. نیاز ما به قرآن کم نشده است؛ بلکه به مراتب بیشتر شده است. لذا همگان، چه آحاد مردم و چه مسئولان عزیز نظام اسلامی در سطح کشور و در سطح استان، موظف هستیم در حد توان خودمان برای تقویت هرچه بیشتر فعالیت‌ها و جلسات قرآنی ان‌شاءالله بکوشیم. به‌ویژه اینکه در آستانه ماه مبارک رمضان و بهار قرآن قرار داریم و می‌تواند فرصت بسیار خوبی برای شروع تعدادی از جلسات و فعالیت‌های قرآنی باشد. حق مطلب این است که صدها جلسه قرآنی در شهر ما و هزاران جلسه قرآنی در استان ما، در منازل، حسینیه‌ها و مساجد برگزار شود تا ان‌شاءالله موجب انس هرچه بیشتر مردم عزیز، به‌ویژه جوانان و نوجوانان، با قرآن کریم باشد.

رونمایی از تفسیر تسنیم

اتفاق مهم دیگری که در هفته گذشته افتاد، رونمایی از یکی از تفاسیر بسیار مهم جهان اسلام بود که باید آن را از افتخارات جهان اسلام، به ویژه جهان تشیع بدانیم. تفسیر هشتاد جلدی تسنیم اثر علامه بزرگوار، حضرت آیت الله العظمی جوادی آملی است.

سخنان رهبر انقلاب مَدَّ ظِلُّهُ در دیدار با عوامل برگزاری همایش بین المللی تفسیر تسنیم

مقام معظم رهبری مَدَّ ظِلُّهُ به همین مناسبت به چند نکته مهم اشاره کردند که خلاصه آن را عرض می‌کنم: ایشان فرمودند: حوزه واقعاً وام‌دار این شخصیت بزرگ است. ایشان کار بسیار بزرگی انجام دادند. تفسیر ایشان حقیقتاً المیزان به‌روزشده است. این خیلی مهم است و از افتخارات شیعه است.

چنان‌که مستحضرید، تفسیر شریف المیزان اثر مرحوم علامه طباطبایی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حقیقتاً تفسیر بی‌نظیری است که پیش از آن، شبیه و نمونه آن در عالم اسلام در طول

صدها سال گذشته نوشته نشده بود. چنان‌که می‌دانید، ایشان (آیت‌الله جوادی آملی) آثار بسیار ارزشمندی در حوزه‌های فلسفه، عرفان و فقه دارند که واقعاً آن‌ها هم مایه افتخار هستند؛ اما مقام معظم رهبری مدینه فرمودند: این تفسیر از سایر آثار فلسفی، عرفانی و فقهی علامه جوادی آملی مهم‌تر و والاتر است.

[ایشان همچنین] فرمودند: متأسفانه حوزه‌های علمیه، چه نجف و چه قم و چه سایر حوزه‌ها، در زمینه تفسیر کم‌کاری کردند. باید این تقصیر و کم‌کاری خودشان را جبران کنند.

رحمت و رضوان الهی بر روح بلند علامه طباطبایی رضی که ده‌ها سال پیش، پس از ورود به حوزه علمیه قم، به فرمایش خودشان، بررسی کردند و دیدند جای چند چیز در حوزه خالی است: یکی از آن‌ها تفسیر و دیگری علوم عقلی است. سپس تفسیر قرآن را آغاز کردند. زمانی که ایشان تفسیر را شروع کردند، سی‌چهل تا شاگرد بیشتر نداشتند؛ اما از این کارشان افسرده و پشیمان نشدند.

واقعیت این است که تفسیر در حوزه جایگاهی نداشت. اگر کسی می‌خواست در حوزه شکوفا شود و به چشم بیاید، طبعاً باید درس فقه و اصول راه می‌انداخت؛ اما ایشان کار خودشان را با استقامت تمام ادامه دادند. نتیجه آن پس از بیست سال، تفسیر شریف المیزان شد. شاگرد بزرگ ایشان علامه جوادی آملی (حفظه الله) هم تفسیر تسنیم را آغاز کردند. اگر المیزان بیست سال طول کشید، این تفسیر چهل سال طول کشید و یکی از افتخارات جهان تشیع شد. [رهبر انقلاب رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ] فرمودند: امروزه حدود دویست درس تفسیر در حوزه قم وجود دارد؛ اما هنوز با سطح مطلوب خیلی فاصله داریم و حوزه‌ها بیش از پیش باید به مسئله تفسیر قرآن بها بدهند. همچنین از لزوم ترجمه این تفسیر فاخر به زبان عربی فرمودند. البته بحمد الله حدود سی جلد از این تفسیر به زبان عربی که زبان بین‌المللی اسلامی است، ترجمه شده است. امیدواریم سایر مجلدات هم به زودی ترجمه شود (نک: بیانات در دیدار دست‌اندرکاران برگزاری همایش بین‌المللی تفسیر تسنیم، ۱۴ اسفند ۱۴۰۳).

سخنان علامه جوادی آملی

در همایش رونمایی از تفسیر تسنیم

خود جناب علامه جوادی آملی (حفظه الله) هم فرمایش‌های بسیار فاخر و متینی داشتند که به چند جمله از فرمایش‌های ایشان اشاره می‌کنم:

■ نکته اول اینکه فرمودند: تفسیر تسنیم کاریک فرد نیست؛ محصول تلاش‌های حوزه است. اگر حوزه‌های علمیه بخواهند، می‌توانند دستاوردهای علمی بزرگی را رقم بزنند. خطاب به سروران عزیز روحانی در حوزه علمیه قزوین عرض می‌کنم: عزم خودتان را جزم کنید، کمربندها را ببندید و خودتان را برای برپا کردن نهضت علمی پرشور و فراگیر آماده کنید. حوزه علمیه قزوین باید با الهام از گذشته درخشانش، هویت خودش را مجدداً بیابد و خودش را از آنچه هست خیلی جلوتر ببرد؛ از جمله در زمینه تفسیر قرآن که قطعاً با همت شما عزیزان، اجرایی خواهد بود.

■ مطلب دیگری که [علامه جوادی آملی] فرمودند، نکته معرفتی مهم و کمی سنگین است؛

اما با دقت و توجه شما ان شاء الله هضم خواهد شد. به این روایت معروف اشاره فرمودند: «مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.»^۱ کسی که بمیرد و امام زمان خودش را نشناسد، به مرگ جاهلی از دنیا رفته است. جهالت در برابر عقل و عقلانیت است. اگر جهل را در برابر علم بدانیم، جهالت در برابر عقلانیت است. معنای روایت این است که امام و حجت خدا می‌آید تا جامعه بشری را به عقلانیت برساند و آن‌ها را از جهالت نجات بدهد. کار بزرگی که امام راحل عظیم الشان رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ انجام داد و خَلَف شایسته ایشان، رهبر حکیم و فرزانه انقلاب مُتَلِّئًا آن راه را به خوبی ادامه داد، برپا کردن نظام امامت و امت بود. کاری که پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ انجام داد و نظام امامت و امت را در جامعه اسلامی برپا کرد. امام امت هم بعد از ۱۴۰۰ سال در این مرزوبوم این کار بزرگ را انجام داد تا مردم را به عقلانیت برساند و از جهالت رها کند.

پس از رحلت نبی اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مردم به جای اینکه دست به دامان امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام شوند، سراغ دیگران رفتند

۱. هرکس بمیرد و امام زمانش را نشناخته باشد، به مرگ جاهلی مرده است (المناقب، ج ۳، ص ۲۱۷).

و از نظام امامت و امت فاصله گرفتند. نتیجه آن جنگ صفین، جنگ نهروان، جنگ جمل و کمی بعدتر، کربلا بود؛ یعنی امت اسلام امام زمان خودشان را با دست خودشان به گودی قتلگاه بردند و به شهادت رساندند. این نتیجه جهالتی بود که در اثر فاصله گرفتن از نظام امامت و امت، دامن‌گیر جامعه اسلامی شد. لذا این نظام اسلامی را که احیای همان نظام امامت است، قدر بدانیم که مردم ما را به سمت عقلانیت پیش می‌برد و آن‌ها را از جهالت جدا می‌کند.

علم را در حوزه و دانشگاه راحت می‌توان به دست آورد؛ اما عقلانیت به صرف درس خواندن حاصل نمی‌شود. دانشگاه‌ها توجه کنند! حوزه‌ها عنایت کنند! کار آن‌ها صرفاً این نیست که دانشجو و طلبه را با مفاهیم و اصطلاحات آشنا کنند و علم به آن‌ها تقدیم کنند؛ بالاتر از این است! دانشجو و طلبه ما باید عاقل شود. عاقل شدن و اهل عقلانیت شدن با علم تنها حاصل نمی‌شود؛ باید علم به همراه عمل باشد. اگر دانشجو یا طلبه ما چند سال درس می‌خواند،

اما عمل او نسبت به قبل از ورود به حوزه یا دانشگاه کمتر و ضعیف‌تر است، بدانیم که این علم فایده‌ای ندارد و باید فکر دیگری کنیم. ایشان تأکید کردند: باید قدر این نظام امامت را بدانیم و قرآن و نهج البلاغه را در جامعه زنده کنیم تا ما را روزبه‌روز به عقلانیت نزدیک‌تر کنند ان شاء الله (نک: سخنرانی حضرت آیت‌الله العظمی جوادی آملی در همایش بین‌المللی تفسیر تسنیم، ۶ اسفند ۱۴۰۳).

تشییع باشکوه پیکر شهیدان سید حسن نصرالله و سید هاشم صفی‌الدین در لبنان

مهم‌ترین حادثه سیاسی در هفته گذشته، تشییع پیکر پاک سید مقاومت، شهید سید حسن نصرالله و سید هاشم صفی‌الدین بود که حقیقتاً مایه عزت هرچه بیشتر امت اسلام و به‌ویژه جبهه مقاومت بود.

پیام رهبر انقلاب ظله مدینه

به مناسبت تشییع پیکر رهبران مقاومت

گزیده بیانات آیت‌الله مظفری در خطبه‌های نماز جمعه | ۱۰ اسفند ماه ۱۴۰۳

مقام معظم رهبری ظله مدینه در پیامی که به همین مناسبت انشا فرمودند، این تعابیر بلند را برای اولین بار در حق شهید سید حسن نصرالله به کار بردند:

مجاهد کبیر، زعیم و رهبر پیشتاز مقاومت در منطقه، حضرت سید حسن نصرالله (اعلی‌الله‌مقامه) اکنون در اوج عزت است. بدن پاک او در سرزمین جهاد فی سبیل‌الله به خاک سپرده می‌شود؛ ولی روح و راه او هر روز سرافرازتر از پیش جلوه خواهد کرد ان شاءالله و راه را به رهروان نشان خواهد داد (پیام به مناسبت مراسم تشییع مجاهد کبیر شهید سید حسن نصرالله و شهید سید هاشم صفی‌الدین، ۵ اسفند ۱۴۰۳).

﴿...وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ...﴾

۱. اشاره به آیه ۸ سوره منافقون: > يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ. < ترجمه: تازه، می‌گویند: «از جنگ که به مدینه برگشتیم، ما مردم باعزت و آبرو مسلمان‌های پست و فرومایه را از شهر بیرون می‌کنیم!» درحالی‌که عزت و آبرو یکسره دست خدا و پیامبرش و مسلمانان است؛ ولی منافق‌ها نمی‌دانند.

وصیت سید حسن نصرالله

در حق رهبر معظم انقلاب مُدَّ ظِلُّهُ

به جمله‌ای از وصایای شهید سید حسن نصرالله اشاره می‌کنم که در جایی مرقوم فرموده بودند:

«أَوْصِيكُمْ بِأَنْ يَكُونَ إِيمَانُكُمْ بِقِيَادَةِ سَمَاحَةِ
الإِمَامِ الخَامِنِيِّ دَامَ ظِلُّهُ مُحْكَمًا وَقَوِيًّا مِنْ أَجْلِ
خَيْرِ دُنْيَاكُمْ وَآخِرَتِكُمْ.»^۱

شما را توصیه می‌کنم که اگر خیر دنیا و آخرت را می‌خواهید، ایمانتان را به رهبری حضرت امام خامنه‌ای مُدَّ ظِلُّهُ محکم کنید.

این تشییع جنازه با حضور جمعیتی بالغ بر یک میلیون و پانصد هزار نفر [برگزار شد] که عمدتاً از جمعیت تقریباً نه‌میلیونی خود لبنان بودند؛ چراکه امکان حضور دیگران در این مراسم در واقع فراهم نبود. دولت لبنان همکاری لازم را نداشت و حتی رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر لبنان هم شرکت نکردند؛

۱. به شما وصیت می‌کنم که برای خیر دنیا و آخرتتان، ایمانتان به رهبری حضرت امام خامنه‌ای مُدَّ ظِلُّهُ محکم و قوی باشد.

اما حضور میلیونی مردم لبنان، نه تنها مسلمانان، بلکه مسیحیان و دیگر آزادمردان و آزادزنان لبنانی در مراسم تشییع اسطوره مبارزه با رژیم صهیونیستی، سید حسن نصرالله و نماد استقامت لبنان، سید هاشم صفی‌الدین، در واقع تجدید پیمان جهان اسلام و آزادگان عالم با این رهبران مقاومت بود و موجب شد که دشمنان ما به شکست پروژه منزوی‌سازی مقاومت اعتراف کنند.

تشییع باشکوه پیکر رهبران مقاومت و بازتاب آن در رسانه‌های جهان

شبکه الجزیره از این حادثه با عنوان «طوفان بشریت» یاد کرد. روزنامه گاردین انگلیسی گفت: «رژیم صهیونیستی در سایه دریای عزاداران، دچار شکست راهبردی شد.» بی‌بی‌سی عربی از این حادثه با عنوان «رفراندوم سکوت‌شکن» نام برد که صلح تحمیلی عربی صهیونیستی را به چالش کشید. اگر کشورهای عربی و همچنین غربی

در برابر جنایت‌های رژیم صهیونیستی سکوت کردند، این فراندوم همه آن سکوت‌ها را شکست و جنایت‌های رژیم صهیونیستی و عزت جبهه مقاومت را به رخ جهانیان کشید. این حادثه نمایشی تمام‌عیار از وحدت جبهه مقاومت بود. شبکه روسیا‌الیوم گفت: «این جمعیت حکم دادگاه مردمی علیه جنایات غزه را صادر کرد.» شبکه ان‌بی‌سی گفت: «این تشییع جنازه ثابت کرد که مقاومت نه یک گروه بلکه امتی مصمم به پیروزی است.»

تحکیم وحدت گروه‌های مقاومت به برکت این تشییع شکوهمند

این تشییع جنازه موجب تحکیم بی‌سابقه هم‌بستگی میان گروه‌های مقاومت در لبنان، فلسطین، عراق، سوریه و یمن شد و باعث شد محور مقاومت حول آرمان آزادی قدس و مقابله با رژیم صهیونیستی یکپارچه شوند. این وحدت و اتحاد سه تحول اساسی را ایجاد کرد:

- **اول؛** سقوط گفتمان عادی‌سازی روابط: این گفتمان را دیگر باید به زباله‌دان تاریخ افکند.
- **دوم؛** تغییر موازنه قدرت: محور مقاومت با ایجاد بازدارندگی نامتقارن، توانایی رژیم صهیونیستی را در جنگ‌های نیابتی یا مستقیم محدود کرد و نهایتاً اینکه موجب جهانی‌سازی آرمان فلسطین شد.
- **سوم؛** شهادت شهید سید حسن نصرالله به ضمیمه این تشییع جنازه باشکوه، توجه افکار عمومی را به جنایات اسرائیل جلب کرد و مشروعیت این رژیم جعلی را تا حد بی‌سابقه‌ای کاهش داد.
- **چهارم؛** جان کلام اینکه مقاومت تنها مسیر پایدار به سوی پیروزی است و قدرت نرم و سخت مقاومت تنها الگوی کارآمد در برابر پروژه‌های اشغالگرانه است. خدا را بابت این حماسه باشکوه شاکر و سپاسگزاریم.

دعای پایانی

خدایا! خداوندا! جبهه مقاومت را هرچه سریع‌تر به پیروزی کامل برسان. دشمنان اسلام، به‌ویژه آمریکا و اسرائیل جنایت‌کار را ریشه‌کن بفرما. همه خدمتگزاران به اسلام و نظام اسلامی، در رأس آن‌ها رهبر حکیم و فرزانه انقلاب را مؤید و منصور بفرما. امام راحل و شهدای والامقام، به‌ویژه شهید سید حسن نصرالله و سیدهاشم صفی‌الدین را با شهدای کربلا و سید و سالار شهیدان علیه السلام محشور بفرما. بارالها! ملت عزیز ایران و جبهه مقاومت را به اوج عزت و عظمت برسان.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾.
صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ

کتابنامه

- قرآن کریم

- جوادی آملی، عبدالله. ۶ اسفند ۱۴۰۳. «سخنرانی حضرت آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی در همایش بین‌المللی تفسیر تسنیم». تلویزیون اینترنتی حوزه. <https://livehowzeh.ir/19377>.

- خامنه‌ای مُذَّهَّبٌ، سید علی. ۴ اسفند ۱۴۰۳. «بیانات در دیدار دست‌اندرکاران برگزاری همایش بین‌المللی تفسیر تسنیم». دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. <https://khl.in/f/59458>.

— ۵ اسفند ۱۴۰۳. «پیام به مناسبت مراسم تشییع مجاهد کبیر شهید سید حسن نصرالله و شهید سید هاشم صفی‌الدین». دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. <https://khl.in/f/59429>.

- محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق). بی‌تا. عیون اخبار الرضا علیه السلام. به تصحیح مهدی لاجوردی. تهران: جهان.

- محمد بن علی بن شهر آشوب مازندرانی. بی‌تا.
المناقب. به تصحیح هاشم رسولی و محمد حسین
آشتیانی. قم: علامه.

- ملکی تبریزی، میرزا جواد. ۱۴۱۶ق. المراقبات.
به تحقیق سید عبدالکریم محمد موسوی. قم:
الاعتصام.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران